

Teismų klano uždaramą neigiantis teisėjas Ričardas Piličiauskas: „Kiekvienas gali ateiti į teismą pažiūrėti, ar rūsyje nėra pirčių“

Publikuota: 2010 gruodžio 30d. 11:00 Autorius: [Saulius Chadasevičius](#) / 15min.lt

Sauliaus Chadasevičiaus/15min.lt nuotr. / Ričardas Piličiauskas: „Kai nebėra pasitikėjimo įstatymais, teisėjais, o žmonėms atsiranda visokių minčių apie linčo teismą – valstybė, galima sakyti, išnyksta. Todėl čia ne tik mano pagrindinis rūpestis, kad žmonės pasitikėtų teismais ir valstybe.“

Teisėjus, priverstus per metus nagrinėti po 2000 bylų, pasilikti darbe priverčia tik profesionalus fanatizmas ir svajonė užsitarnauti gerą pensiją. Dėl to Temidės tarnams itin apmaudu, kai visuomenė juos vertina kaip korumpuotus dykaduonius. Tačiau jei linčo teismai Lietuvoje taps norma – valstybė žlugs. Apie tai dienos interviu 15min.lt pareiškė Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (LVAT) pirmininkas R.Piličiauskas.

eisėjai sėdi užsidarę, nežinia, kuo užsiima, bet gauna už tai pasakiškas algas.

Bylas laimi ne tie, kas teisūs, o kas pakiša daugiau pinigų.

Ir iš viso visa teismų sistema – pedofilų klanas!

Tokios niekuo nepagrįstos ir tik retais atvejais tikrais skandalingais faktais paremtos nuomonės vyrauja visuomenėje. Sociologų žiniomis, teismo institucija nepasitiki daugiau nei pusė mūsų šalies gyventojų, ir vos maždaug 15 proc. žmonių tiki Temidės tarnais. Žemiau teismų – tik Seimas, Vyriausybė ir partijos.

Šįkart *15min.lt* pabandė atsigrežti į kitą barikadų pusę, kur stovi nuolat užgauliojami teisėjai, kurie mano, kad profesionaliai atlieka savo pareigas, neretai darbui aukodami net asmeninį gyvenimą. Teisėjams ne tik žmogiškai apmaudu dėl neigiamo vertinimo – visuomenės panieką jie supranta kaip rimtą grėsmę Lietuvos valstybingumui.

„Sakoma, kad teismai yra uždari, kažkur slepiasi, neaišku, kokius sprendimus priiminėja. Mes, būdami teisėjai, girdime tą problematiką, jaučiame, kas vyksta visuomenėje, kas domina žiniasklaidos atstovus ir aktyvius piliečius.

Iš tiesų teismai, kaip ir visos kitos valdžios institucijos, privalo tarnauti visuomenei, žmonėms. Visi žmonės turi teisę žinoti, kaip sprendžiamos bylos teismuose, kokiais motyvais priimami tam tikri sprendimai. Tas atvirumas yra privalomas tiek teismams, tiek kitoms valdžios institucijoms.

Teisėjai imasi tam tikrų iniciatyvų. Visų pirma, stengiamės sprendimuose išdėstyti motyvus, kad ir paprastiems žmonėms būtų aišku, kodėl priimtas vienoks ar kitoks sprendimas.

Rengiamos ir atvirų durų dienos: kiekvienas žmogus gali ateiti į teismą, apsilankyti kokiam nori kabinete, pažiūrėti rūsyje, ar ten nėra kokių nors pirčių ar panašiai.

Galima susipažinti su bylų skirstymo tvarka – demonstruojame, kaip bylos patenka pas teisėjus.

Interneto svetainėje sudarome galimybę žmonėms greitai paklausti, greitai gauti atsakymą. Bandome organizuoti ir susitikimus su visuomene.

Kaip tik neseniai viename iš regionų dalyvavau susitikime su visuomene. Informacija apie susitikimą buvo paskleista gana plačiai, tačiau atėjo mažai visuomenės atstovų. Iš bendravimo su atėjusiais susidarė įspūdis, kad žmonės žino apie teismus, juose vykstančius procesus, o teismų uždarumas yra daugiau mitas, bet ne iš tiesų esanti problema!

Teismų uždarumas yra mitas.

Suprantu žurnalistų darbo specifiką: yra daugybė komercinių laikraščių, kuriems reikšmingos tik tos naujienos, kurios pritraukia daugiau skaitytojų. Į spaudą iš teismų pakliūna daug blogų dalykų. Bet Lietuvoje šimtai tūkstančių bylų išnagrinėjama, tad vienas kitas nušviečiamas atvejis – tik labai maža dalelė to, kas vyksta teismuose. Yra labai mažai pozityvios informacijos apie teismus, apie tai, kas yra gero tuose teismuose – matome tokią disproporciją. Tai labai svarbus momentas. Man asmeniškai atrodo, kad pakeitę tą proporciją mes galėtume labai pagerinti situaciją visuomenėje ir valstybėje.

Taip pat man teko dalyvauti renginyje, kuriame buvo susirinkę mokslo darbuotojai.

Mokslininkai, kurie tyrinėja procesus, susijusius su pasitikėjimu valdžios institucijomis, braižė tokią lentelę, kaip visame pasaulyje krenta pasitikėjimas teismais. Pasitikėjimas krenta ir Vakarų Europoje, ir Amerikoje, o Lietuvoje ta kreivė, aišku, yra staigesnė. Mokslininkai teigia, kad ženkliai šitą procesą įtakoja komercinė žiniasklaida.

Aišku, teisėjai gali ir privalo bandyti skatinti visuomenės pasitikėjimą mumis, bet mes vieni to nepadarysime – mums reikia pagalbos ir paramos iš pačios visuomenės, žiniasklaidos, kitų valdžios institucijų“, – kalbėjo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo, priiminėjančio galutines ir neskundžiamas nutartis, pirmininkas Ričardas Piličiauskas.

– **Kodėl jums asmeniškai taip svarbu, kaip į teisėjus žiūri paprastai Lietuvos žmonės?** – *15min.lt* pasiteiravo vienam svarbiausių šalyje teismų vadovujančio 41 metų teisininko R.Piličiausko.

– Man tai labai rūpi! Mano, ir kaip administratoriaus, ir kaip eilinio teisėjo supratimas yra toks, kad reikia keisti žmonių mąstymą apie teismus ir būtinai pasiekti, kad visuomenė pasitikėtų teismais ir teisėjais.

Tai yra labai svarbu, nes nuo to pasitikėjimo įstatymais bei teismais priklauso demokratinės valstybės funkcionavimas. Kai nebėra pasitikėjimo įstatymais, teisėjais, o žmonėms atsiranda visokių minčių apie linčo teismą – valstybė, galima sakyti, išnyksta. Todėl čia ne tik mano pagrindinis rūpestis, kad žmonės pasitikėtų teismais ir valstybe – čia turėtų būti visų išsilavinusių žmonių rūpestis.

Tą pasitikėjimą, geriau dirbdami, galime kelti mes, patys teisėjai. Tačiau galėtų ir visuomenė prisidėti.

Žurnalistai labai gerai daro, kai rašo apie blogus dalykus. Tai yra labai naudinga visuomenei, kai teisėjai, kaip valdžios institucijos atstovai, kritikuojami už tai, ką blogai daro. Tačiau reiktų ir vieną kitą geresnį momentą aprašyti, aišku, jeigu leidžia redaktoriai ir savininkai.

– **Galima sutikti, kad teismai dirba daug ir iš esmės – neblogai. Tačiau įvaizdis visuomenės akyse prastokas. Panašu, kad neigiamai teisėjus vertinantys žmonės paprastai net nesidomi jų veikla, o vadovaujasi nuogirdomis, stereotipais. Gal teismams vertėtų efektyviau išnaudoti vadinamąjį „piarą“ – viešųjų ryšių technologijas?**

– Viešieji ryšiai egzistuoja, juos naudoja visos valdžios institucijos. Nemanau, kad teisėjai turėtų to vengti. Teisėjai patys tą supranta, todėl yra įsteigti ryšių su visuomene specialistų etatai. Naudoti viešųjų ryšių technologijas teismams yra normalu. Aišku, ne visų žmonių, kurie dirba tą darbą, kvalifikacija yra vienoda.

– **Ar tiesa, kad su interesantais LVAT vadovas bendrauja net skaipu ir vaizdo konferencijose?**

– Mes siūlome tokią galimybę. Buvo tokių, kurie jau bandė tuo naudotis, tačiau tai tikrai nėra masinis dalykas. Visi pageidaujantys pareikšti savo pretenzijas teismo pirmininkui dėl nekokybiško darbo turi tokią galimybę, visi yra priimami. Jei norėsite pasipiktinti, kaip mes blogai veikiame, ar pateikti kažkokį pasiūlymą – galite atvykti ir su manimi tiesiogiai bendrauti, arba rašyti skaiptu, ar kitu būdu. Tik daug žmonių kreipiasi būdami įsitikinę, kad teismo pirmininkas gali pakeisti kito teisėjo sprendimą. Tenka paaiškinti, kad teisėjai yra nepriklausomi, ir jie turi būti nepriklausomi ne tik nuo Seimo, valdžios institucijų, bet ir paties teismo administracijos. Aš neturiu teisės daryti įtaką ir jos nedarau.

Bet yra ir tokių žmonių, kurie duoda konstruktyvius pasiūlymus, atkreipia dėmesį į dalykus, kas blogai funkcionuoja. Už kritiką ir pasiūlymus esu žmonėms dėkingas. Teisėjas yra viešas asmuo, todėl jo nuotrauka turėtų būti valdžios institucijos tinklalapyje. Nematau, dėl ko turėčiau slėptis.

– Neseniai Lietuvos žmogaus teisių stebėtojų sąjungos atstovai kreipėsi į Seimo pirmininkę su reikalavimu įpareigoti Nacionalinę teismų administraciją vėl viešinti teisėjų nuotraukas internete, kurios buvo paslėptos po garsiojo pedofilijos skandalo atomazgos – mirtinų šūvių į teisėją Joną Furmanavičių Kaune. Šį klausimą svarsčiusi Teisėjų taryba nutarė, kad galima viešinti nuotraukas tik tų teisėjų, kurie patys to pageidauja. Paslėptos nuotraukos sudaro įspūdį, kad Temidės tarnai vengia viešumo. Kaip manote, ar atsiras tokių, kurie sutiks būti matomi?

– Tokių teisėjų tikrai yra! Mano paties nuotrauka yra LVAT tinklalapyje. Nematau, dėl ko turėčiau slėptis. Nemanau, kad mūsų žmonės slepiasi. Paprasčiausiai yra tokia keista visuomenėje situacija, kai tos teisėjų nuotraukos yra paimamos ir kažkur nekorektiškai naudojamos. Aišku, tai daro vienas ar du žmonės.

Ir tai, ko gero, laikinas dalykas. Aš manau, kad teisėjas yra viešas asmuo, todėl jo nuotrauka turėtų būti valdžios institucijos tinklalapyje.

– Šią savaitę Lietuvos apeliacinis teismas nutarė skundą dėl nutarties nutraukti rezonansinę Andriaus Ūso baudžiamąją bylą perduoti nagrinėti Klaipėdos apygardos teismui. Taip nutaręs teismas konstatavo, kad „suformuota neigiama nuomonė apie Panevėžio apygardos teismą gali būti pagrindas pareikšti nušalinimą bet kuriam Panevėžio apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjui.“ Kas pamatavo tą neigiamą visuomenės nuomonę? Ar tai nėra savotiškas teismų sistemos kompleksas – teisėjai, priimantys teisėtus, bet daliai visuomenės nepatinkančius sprendimus, jaučiasi nusidėję?

– Pagal teisėjų etikos taisykles neturiu teisės kritikuoti teismo sprendimų, todėl negaliu pareikšti nuomonės šiuo klausimu. Galiu tik apibendrintai pasakyti, kad supratimą apie nešališką teismą turėjome nuo tarybinių laikų.

Dabar patekome į vakarietišką erdvę, kur tie standartai yra pakankamai seniai susiformavę.

Kas žino Europos Žmogaus Teisių Teisme (EŽTT) praktiką – daugelyje bylų yra labai aiškiai išdėstyta, kada teismas yra šališkas, kada nešališkas ir kaip jis turėtų veikti. Yra du pagrindiniai kriterijai: vienas objektyvus, kitas – subjektyvus. Teisėjas negali nagrinėti bylos, kuri susijusi su jo žmona, broliu ar panašiai – teisėjas pats jaučia, kad gali būti neobjektyvus. Kitas dalykas yra žvilgsnis į teismą iš šalies – kaip atrodytų tas teismo sprendimas, esant tokioms konkrečioms aplinkybėms? Nors tas teisėjas galėtų puikiai, objektyviai išnagrinėti tą bylą, keliamas klausimas, kaip atrodytų kitam, – iš šalies?

Pagal konvenciją, kiekvienas turi teisę į nešališką teismą. Ši atvejį, matyt, lėmė tokie niuansai. Nors visi supranta, kad ten yra sąžiningų ir protingų teisėjų, galinčių objektyviai išnagrinėti tą bylą, viską lemia tas požiūris iš šalies – norima padaryti, kad visiems tas procesas atrodytų objektyvus ir nešališkas. Tokios pastangos yra sveikintinos, atitinkančios ES teisės standartus.

– Vieną gruodžio penktadienį LVAT vienos dienos tvarkaraštyje teko suskaičiuoti 265 bylas. Jūsų teisme – vos 16 teisėjų, o vieną bylą nagrinėti tenka 3 teisėjų kolegijai. Ar įmanoma profesionaliai išnagrinėti tokius kiekius bylų?

– Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme, ko gero, yra didžiausi teisėjo darbo krūviai visoje valstybėje. Realus darbo krūvis priklauso nuo to, kokias bylas teisėjai nagrinėja.

Dalis teisėjų nagrinėja sudėtingas ginčo bylas, kur, viena ginčo pusė yra valstybė, kita pusė – žmogus. Išnagrinėti daug tokių bylų neįmanoma fiziškai, nes vyksta žodiniai procesai, atvyksta šalys, teisėjams visus reikia išklaudyti, dalyviai atsako į klausimus.

Tačiau yra kategorija bylų, kurios paprastesnės, pavyzdžiui, administracinių teisės pažeidimų bylos. Pagal įstatymą, jos nagrinėjamos rašytinio proceso tvarka. Teisėjai taupo laiką – jiems nereikia eiti į sales. Tos bylos paprastai nėra sudėtingos, nes žmonės kelia tik vieną klausimą, siaurą problemą. Teisėjams nereikia plačiai aiškinti Europos Sąjungos (ES) teisės ar Konstitucijos dalykų, tiesiog yra vienas klausimas ir vienas atsakymas. Yra teisėjų, kurie šiais metais išnagrinėjo po 2000 tokių bylų. Tai – kosminis skaičius, milžiniški krūviai. Teisėjai dirba ir savaitgaliais, tikrai ne po 40 valandų per savaitę.

Tačiau ta problema yra sprendžiama: nuo sausio 1 dienos visos tokios bylos atiduodamos bendros kompetencijos apygardos teismams. Tai, ką mūsų trys teisėjai čia nagrinėdavo, išsidalys maždaug 60-čiai baudžiamųjų bylų teisėjų. Šiek tiek krūvio nuo mūsų bus nuimta. Mūsų administraciniams teismams iki šiol trūko grynumo. Pažeidimų bylose žmogus jaučiasi nubaustas, todėl administraciniai teismai jam asocijuojasi su baudžiamąja institucija. Iš tiesų mes, administraciniai teismai, norėtume, kad žmonės mus vertintų ir suprastų kaip jų teisių gynėjus santykiuose su valstybe.

– Ir vis dėlto – kaip pavyksta išvengti nuvartų arklių likimo?

– Kas mus gelbėja? Turime labai aukštos kvalifikacijos teisėjų ir darbuotojų. Yra nemažai žmonių, studijuojančių doktorantūroje, yra mokslo daktarų. Taip pat turinčių ilgametę praktiką teisme darbuotojų, kurie yra teismo patriotai, kitų darbų neieško. Yra gera komandinė dvasia. Tų atsidavusių profesionalų dėka mes turime vienus geriausių teisininkų valstybės tarnyboje visoje Lietuvoje.

Vadinasi, sugebame tas bylas nagrinėti kvalifikuotai. Tik, aišku, labai greitai negalime. Teisėjas, kuris nagrinėja 2000 bylų per metus, 4000 išnagrinėti negali.

– Ar suprantate, pateisinate kolegas, kurie dėl krūvių išeina iš teismų sistemos?

– Tokia tendencija pas mus yra: dalis teisėjų paduoda prašymus atleisti juos iš tarnybos ir motyvuoja tuo, kad yra per maži atlyginimai ir per dideli darbo krūviai. Aišku, tai yra labai blogai. Ko gero, nėra tokios valstybės Europoje, kur teisėjai masiškai išeina iš darbo dėl didelių krūvių ir mažų atlyginimų. Taip, krūviai Lietuvoje yra labai dideli. Teisėjų atlyginimai kažkada buvo kiek didesni, o dabar jie niekuo nesiskiria nuo kitų valstybės tarnautojų.

Atsakomybė yra didžiulė, darbas yra labai sudėtingas. Dirbama ir su nusikaltėliais, ir su žmonėmis, kurie pavargę ar pikti. Kitų profesijų atstovai, pavyzdžiui, advokatai, atlyginimą žymiai lengviau užsidirba, be tokios įtampos.

Beje, aš manau, kad iš darbo išeitų žymiai daugiau teisėjų, bet juos išlaiko tam tikra socialinių garantijų sistema, yra tikimybė gauti šiek tiek didesnę pensiją. Jeigu nebūtų tų pensijų perspektyvos, čia apskritai būtų krizė. Įjungtas taupymo režimas. Žiūriu, viena teisėja su paltu dirba, sako – taip, šalta. Bet teismas veikia, bylos nagrinėjamos.

– Koks sunkmečiu valdžios požiūris į teismų finansavimą? Ar teismai arti tos situacijos, kai tekdavo atsisakyti net laidinių telefonų?

Mes 2010-uosius metus baigsime su įsiskolinimais. Mes neturime iš ko mokėti žmonėms atlygimų už gruodį. Darbuotojai viso atlyginimo negaus šiais metais. Sumažinome kategorijas ir klases žmonėms, tačiau įsiskolinimas iš esmės nėra toks didelis, kaip, tarkime, muitinėje.

Iš esmės atlyginimus mūsų darbuotojai gauna laiku. O kalbant apie kitas išlaidas – su minimaliais poreikiais galime gyventi. Įsiskolinimai už elektrą, telefonus, kitas paslaugas tikrai nedideli.

Žodžiu, pas mus įjungtas taupymo režimas. Žiūriu, viena teisėja su paltu dirba, sako – taip, šalta. Bet teismas veikia, bylos nagrinėjamos, žmonės pranešimus gauna.

– Per kiek laiko jūsų teisme išnagrinėjama viena byla?

– Iki vienu metų – tai vidutinis, standartinis laikas, apskaičiuotas kompiuterio, kiek laiko trunka bylos nagrinėjimas mūsų teisme. Tai lemia menkas teismo finansavimas – turime mažai teisėjų.

Tačiau kitais metais gauname du naujus teisėjus. Tikimės, kad nuo 2011-ųjų metų bylas pradėsime nagrinėti žymiai greičiau.

Tiesa, mūsų situaciją labai pablogino tai, kad Seimas vangiai reaguoja į Konstitucinio Teismo (KT) sprendimus. Policijos pareigūnų bylose KT konstatavus, kad buvo pažeista Konstitucija, pareigūnai, vadovaudamiesi Teismo išaiškinimu, kreipėsi tiesiogiai į LVAT, gindami savo teises. Pernai 1500 policininkų bylų vienu metu gavome. Raštinėje netilpo, todėl įrengėme atskirą patalpą rūsyje.

Jei Seimas suskubtų priimti įstatymą ir jo pagrindu sutvarkytų tuos teisinius santykius – išmokėtų pareigūnams atlyginimus, nebūtų ir tų bylų. Bet, matyt, Seimas irgi turi labai daug darbo, todėl žmonės nesulaukė pinigėlių ir užvertė mus bylomis. Pernai, regis, 1500 policininkų bylų mes vienu metu gavome. Raštinėje netilpo tos bylos, todėl įrengėme atskirą patalpą rūsyje.

– Kokios bylos LVAT nagrinėjamos skubos tvarka?

– Aišku, yra tokių bylų, kurios metus negali laukti, nes tada bylinėjimasis praranda prasmę. Esame patvirtinę vidaus tvarką, pagal kurią dalis bylų yra nagrinėjamos skubiai, atsižvelgiant į objektyvius požymius. Pavyzdžiui, žmonių, kurie yra sulaikyti, pažeidimų bylos. Taip pat tos bylos, kurios antrą kartą ateina į mūsų teismą – būna tokių bylų, kuriose nusprendžiama grąžinti jas nagrinėti pirmosios instancijos teismui. Jeigu vėl grįžusi į LVAT ta byla lauks dar metus – priartėsime prie pavojingos ribos, kai EŽTT gali būti konstatuojama, jog per ilgai byla buvo nagrinėjama.

Pastebėjome dar vieną didelę problemą – tiems valstybės tarnautojams, kurie skundžiasi dėl atleidimo iš darbo, metai irgi tampa praktiškai beprasmiški. Juk žmogus metus sėdėti be darbo negali. Todėl atleistų pareigūnų bylas irgi nagrinėjame skubese tvarka. Klausimus dėl ieškinio užtikrinimo reikia greičiau spręsti, atskirieji skundai irgi greičiau nagrinėjami.

Žymės: [*Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas*](#)

Aktualu / Lietuva : Publikuota: 2010 gruodžio 30d. 11:00